

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

מוקד העירוב השכונתי
בני ברק
054-84-83-320

גליון מס' 132
אייר תשע"ז

ש"ס ס"ב), בכל זאת כאן היא כשרה לכתחילה, מפני ששטח החצר המוקפת הוא פחות מבית סאתיים, ובשיעור כזה מותר להקיף גם במחיצה גרועה. אבל בקטע מסוים היה חסר בגדר שני חומים, והחומים החסרים היו בחלק התחתון של הגדר. במצב כזה מכיון שיש במקום החסר ג' טפחים [יותר משיעור לבד], הרי הגדר היא "מחיצה תלויה", שהגדיים בוקעין תחתיה ואינה כשרה למחיצה. [משא"כ אם החומים החסרים היו בגובה, יש אופנים שלא היו פוסלים, מחמת דין "עומד מרובה בערב", כלומר, רוב גובה המחיצה קיים, הרי העומד מרובה על הפרוץ, ויש לזה כמה תנאים הלכתיים ואכמ"ל].

התקנת עירוב שהתעכב חצי שנה

עירוב נוסף מבין הארבעה, פנה למוקד העירוב לפני חצאי שנה, שיבוא רק לבדוק את התכנית שעשה, האם היא מהודרת מבחינה הלכתית. העבודה היתה אמורה להתבצע ע"י מישהו מהשכונה, בשביל לחסוך בעלויות, והאחראי אמר שהוא יודע שיכולים להיות בעיות ועושה על דעת שאח"כ מסתמא יצטרכו לתקן איזה דבר פעם שניה. למעשה עבר חצאי שנה, ועדיין לא נעשתה העבודה, והאחראי הבין שצריך לקדם את העירוב בדרך אחרת, הוא פנה לרב שיאשר את התקציב לעשות ע"י העובדים של מוקד העירוב, והעובד הגיע כעבור שבוע, והתקין את כל העירוב.

התקנת העירוב השכונתי בשבעה זה

גם כאן האחראי התפעל ושייב מאוד את העבודה, והוסיף שהוא עצמו למד ממנה דברים שהוא לא ידע. על כל דבר הוא קיבל הסבר, למה את הלחי הראשון עדיף לקצר, ולחי אחר צריך להגביה מהקרקע, שיהיה בו גובה י' טפחים גם ממקום המדרגה הסמוכה. חוט אחד עדיף לקשור נמוך, כדי שיהיה אפשר להעמיד את הלחי קרוב לגדר במקום טוב, והחוט השני צריך לקשור גבוה בגובה מסוים, כדי שלא יפגעו בו משאיות העוברות תחתיו. בכל פרט משקיעים הרבה מחשבה ומקצועיות, כדי להגיע לעירוב מהודר, יפה ועמיד, רחוק ככל האפשר מבעיות ותקלות.

מתי עמודי בנין וקורות בטון כשרים לצורת הפתח

בעירוב החדש שנעשה בירושלים, היו גם כן פתרונות יצירתיים בשביל להסתדר להתקין את העירוב גם בבנינים חדשים ויפים, שהתושבים לא מעוניינים לראות לחיים על הקירות. באחד הבנינים גרים שני אברכים מתוך יותר מעשרים שכנים תרים וחילונים, והם ביקשו להרחיב ולהניס את הכניסה של הבנין שלהם לתוך העירוב. לבנין זה יש כניסה מהרחוב העליון שהוא מחוץ לעירוב, וגם מדרגות לרדת לרחוב התחתון שהוא בתוך העירוב, וא"כ היה צריך לסגור את קומת הכניסה בצורות הפתח, עד המדרגות שיודרות למטה, כדי שיוכלו לטלטל את הרחוב התחתון שנמצא בעירוב.

והנה לאורך רוב הבנין היו עמודים ועליהם קורות בנין, שיכולות להחשב צורת הפתח, וזה בתנאי שהקורות בולטות מהתקרה כלפי מטה. משא"כ אם מדובר בתקרה ישרה, שאין בליטה כלפי מטה במקום של העמודים, אין התקרה נחשבת משקוף, וממילא העמודים אינם כשרים לצורת הפתח. [וכן לא יעזור לקשור חוט לעמודים, מפני שהחוט לא יהיה מעל העמודים, אלא מן הצד והוא פסול. וגם אם יכניסו את החוט לחור בתוך העמוד, כדי שמקצת מהחוט יהיה מעל גבי העמוד, עדיין לפי המשנה"ב (סי' שס"ב ס"ק ס"ד) נחשב מן הצד ופסול, כיון שהעמוד ממשיק למעלה מן החוט].

לאחר שגמרו את העירוב, עברו ביחד עם הרב שבשכונה לראות שהכל נעשה כהלכה, ומישהו שאל ועירער, שהרי העמודים והקורות לא נעשו לשם צורת הפתח, ואיך ייחשבו עכשיו צורת הפתח. והנה האחורונים דנו בדבר דומה, האם אפשר להשתמש בעמודי הטלגרף [טלפון] שייחשבו צורת הפתח, והיו אז כמה נידונים, ואחד מהם היתה השאלה שלא נעשו לשם צורת הפתח. וכתב החוון איש (סי' קי"א סק"ה) שאם מכוונים עליהם כעת שישמשו לצורת הפתח, הם כשרים, ואע"פ שלא נעשו לשם כך, וגם עכשיו אין עיקר תשמישן לכך, מ"מ כיון שיש

התקדמות רבה בהתקנת עירובים שכונתיים ע"י מוקד העירוב במסגרת הפעילות לעשיית עירובים שכונתיים מהודרים ברחבי הארץ, קיימת התעוררות גדולה בכל אזורי הארץ, והרבה מקומות מזמינים את "מוקד העירוב", לתכנן להם הקמת עירוב שכונתי כהלכה, עם המומחיות והנסיון, לדעת את שלל הפתרונות הקיימים, באופן שלא יפגעו ברמת הכשרות המהודרת.

גם לגבי שלב העשייה, שלפעמים אפשר למצוא איזה מסגר או איש תחזוקה, שיוכל לעשות את העבודה בהזולה קמנה, יודעים העוסקים שחייבים לקחת רק את העובדים המומחים לעירוב דוקא, שלמדו את ההלכות ורכשו נסיון וידע גם בחלק ההלכתי, ויודעים לעשות את ההתקנה בצורה הנכונה. משא"כ אם עושים ע"י מסגר שבקי במלאכת ההלחמה ואינו בקי בהלכה, יש לפעמים דברים שהוא עושה בצורה שאינה כשרה, וצריך להסירם ולתקנם. ובעיקר הבעיה מצויה מאוד שהעובד עשה בצורה שאינה פסולה רק שאינה מהודרת, או שרגילים לעשות יותר טוב, והוא מחוסר בקיאות בתחום העירובים המהודרים, החסיר פרט מסוים, ואז כבר לא מפרקים ועושים מחדש בשביל דבר שהוא הידור, אלא משאירים כמות שהוא וסומכים על המקילים, או שמוסיפים עוד חתיכת ברזל או קרש, ליצור פתרון מאולץ.

בעירובים המהודרים תמיד הקפידו שיעמוד אדם שבקי בהלכות ליד העובד ויכוון אותו. כיום מצויים הרבה עירובים חדשים שהאחראים עצמם אומרים שאינם יודעים את כל הפרטים ההלכתיים, אלא מביאים מומחה בשעת התכנון, ושוב לאחר העבודה, והוא מעיר את הערותיו על העבודה שנעשתה, והם חוזרים ומביאים את העובד שישנה את מה שלא נעשה כראוי. אבל כעת ניתן לבצע את העבודות ע"י "מוקד העירוב", שנותן פיקוח צמוד בשעת ההתקנה, ע"י מומחה הבקי בפרטי הדינים והחומרות הנהוגות בזמננו בעירובים המהודרים, ועי"ז חוסכים הרבה טירחה להזמין מומחה שיעבור על העבודות, וחוסכים את התיקונים החוזרים לאחר העבודה. לכן רבים בוחרים בדרך זו להתקין את העירובים השכונתיים.

בחודש ניסן השלימו העובדים להתקין עירוב שכונתי גדול בשכונת פסגת זאב בירושלים, ובחודש זה הצטרפו עובדים חדשים למוקד העירוב, והותקנו עוד ארבעה עירובים חדשים, בבני ברק, רמת גן, ונתניה. מדובר אמנם בעירובים קטנים, אבל דוקא מעלתם גדולה יותר, מפני שהם מהודרים יותר. עירוב אחד נעשה עבור בית כנסת ברמת גן, שהמתפללים היו יוצאים למתחם המתנ"ס הסמוך, עם כסאות וסידורים, והרב עורר על כך שאסור להוציא לחצר ללא עירוב, ולא יתכן שישמכו על עירוב כללי באזור כזה. הרב החליט שמוכרחים לעשות עירוב למתחם, כיון שאי אפשר שיכנסו מלהוציא לחוץ. אבל מאז שעלתה מחשבה זו בליבו, ואחר שהראה את החצר למומחה, עדיין נסבך כמה חודשים, עד שימצא עובד שיהיה מתואם עם המומחה לעשות כדבריו. לפני שבועיים פנה הרב למוקד העירוב ואמר שצריך להוריד מעצמו את העול הזה שמתעכב כ"כ, וביקש שהמוקד ידאג לכל מה שצריך, מהתכנון ועד ביצוע העבודה בתיאום עם הפיקוח ההלכתי. מיד באותו שבוע הגיעו לבדוק את התכנית מבחינה מקצועית ופרקטית, עם שימת לב לאסתטיקה הנצרכת באזור כזה, והבדוק אמר לרב את הסכום הנדרש לכך, הרב אישר מיד את הענין, וכעבור שבוע העירוב הותקן בס"ד. הרב הודה מאוד למוקד העירוב, ושייב את האפשרות הנפלאה שכל האמצעים מרוכזים במקום אחד, וניתן להזמין הכל בטלפון אחד.

חומים החסרים בגדר, פוסלים מדין "מחיצה תלויה"

הרב שהזמין את העירוב, שם לב לבעיה שהיתה בגדר, שמן הסתם לא שמים לב אליה, וראוי לציין אותה ללמוד ממנה. מסביב למתחם היתה גדר מיוחדת, שהיא בנויה עם חוטי ברזל מתוחים על עמודי ברזל לנוי. בין חוטי לחוט יש כעשר ס"מ, ומדין לבדו הם נחשבים למחיצה. ואע"פ שגדר כזו נקראת מחיצה של "ערב ללא שתי", ויש לה דין מחיצה גרועה (שו"ע סי'

עמוד העירוב החדש צמוד לגדר מחוטי ברזל

לפרק את העמוד שעשה. למרות זאת הוא לא התיאש, וניסה שוב לבקש אפשרות אחרת, להעמיד בצורה זמנית רק לשבת זו, ואפילו הציע תשלום, אך הכל לא הועיל.

האחראי כבר היה לאחר יאוש, ובכל זאת המשיך לנסות לסדר להם עירוב לשבת, כיון שהוא ידע את חשיבות הדבר, שאם לא יהיה להם עירוב, ח"ו יכשלו ויטלטלו. לשם כך הוא עשה עוד מאמץ וקרא לאדם חילוני שהכיר אותו, שיבוא לשכנע את השכנה המתנגדת העיקרית. החילוני הגיע והיא שאלה אותו, האם באמת הוא לא שומר שבת ובכל זאת מבין שכדאי לתת לחרדים לעשות עירוב. והסבירה שהיא חוששת מהתפשטות החרדים [למרות שהישג נבנה ע"י חסידים ולא חילונים]. בסופו של דבר, לאחר שיכנוע ארוך, היא השתכנעה והסכימה, בתנאי שיורידו אותו אחרי שבת. המומחה הגיע שוב עם פועל, והשקיע שוב בהתקנה חדשה ולאחר שבת הוא בא והוריד את העמוד. ובס"ד הוא הצליח שיהיה עירוב למשפחה לשבת,

מקרה נוסף בעיר אחרת, שיש בה קהילה חרדית עם עירוב שכונתי, וכעת היא הולכת ומתרחבת, ומשפחות קונות דירות מחוץ לגבולות הקהילה וגבולות העירוב. אחת המשפחות גרה סמוך לגבול ממש, והיו חסרים רק שלשה מטרים בשביל שגם הם יהיו מתוך העירוב. במצב כזה אסור להם להוציא דבר כלשהו מחצר ביתם, משום שבין החצר [המוקפת] שלהם, לבין העירוב, יש קטע קטן שאינו בתוך העירוב השכונתי, וצריך לחשוש שאין בו עירוב והוא כרמלית. כמובן שהמצב הזה מגביל מאוד, אבל הם זוכים כל שבת להתאמץ לשמור שבת, להימנע מלהוציא כל חפץ שהוא מביים.

המשפחה ביקשה מהאחראי שירחיב את העירוב, ויעביר את העמוד צמוד לפתח ביתם. האחראי הזמין את העובד והעביר את העמוד. והנה ברגע שגמר לחבר ולהלחים, ונשאר רק לקשור את החוט, פתאום הופיע השכן שגר בצד השני של הקיר, והרים צעקות נוראות שמכערים לו את הבנין, ודרש לפרק את העמוד, והחל בכעסו לשבור את החיבורים. המשפחה הרימה כנגדו צעקות, שלא יקלקל את מה שעשו, והמצב הגיע לאיזונים, ובסוף הוא פירק את העמוד, ולא היה ניתן להחזירו בשלב זה.

המקום השלישי שפנה למוקד העירוב וסיפר על הצער שהיה לו בשבועיים האחרונים, ישוב שיש בו קבוצה שהתחזקה בשמירת המצוות, ובראשם אחד שהתמסר מאוד לקיים שיעורים ומנין תפילות מסודר בבית הכנסת שבישוב, ובמשך הרבה שנים משקיע מאמץ כביר לתקן את העירוב מידי ערב שבת. בשבועיים אלו קמו קומץ חילונים ששנו ופירשו, והם מנסים לעצור את פעולותיו למען הדת, ובשביל כך באו בידון להרוס את העירוב שעשה, והתאמצו מאוד לקלקל בצורה שח"ו לא יספיק לתקן אותו לפני שבת.

מקרים אלו מלמדים אותנו כמה דברים. דבר ראשון אנו באים לחזק את ידי האחראים העוסקים במצוה, בהתקנת עירובים במסירות עצומה, מתוך ביונות והתנגדיות, חיזוק ואימצו להמשיך במלאכת הקודש ואל תרתעו מהקשיים. זכות המצוה של שמירת שבת מקור הברכה, תברך אתכם בכל טוב, ברוחניות וגשמיות, ותזכו לבנים תלמידי חכמים, כברכת החפץ חיים למהזירים על השבת. דבר שני ברור שכל דבר כזה גורר הוצאות חריגות, שלא תמיד נושאים פירות, וצריכים לסייע להם גם בחלק הזה. דבר שלישי שנלמד מכך, להתמודד עם הקשיים, לדעת שאכן אנו נמצאים בין אנשים שאינם שומרי תומ"צ, שמנסים להצר צעדנו, ולפעמים זה באמת מפריע להם. בודאי צריכים לבקש רשות כפי הצורך, ולעשות בצורה שלא תפריע, אבל יחד עם זה להתאמץ ולהתמודד ולמצוא פתרונות נכונים, לעשות את העירובים למרות ההתנגדיות. ויתן ה' שתהיה סיעתא דשמיא להצליח תמיד בדרכי שלום, לעשות עירובים כשרים ומהודרים.

אנשים שנוח להם להשתמש בהן לצוה"פ להיתר טלטול, שפיר חשיב פתח, ואין צריך מחשבת הבעלים, אלא גם מחשבת אחרים מועילה. אם כן לפי הכרעת החו"א אפשר לחשוב על העמודים שיש להם קורות, והם יהיו כשרים ויחשבו צורות הפתח. וכך מורים למעשה.

קשירת חוט מעל העמוד ולא בתוך העמוד

בשביל להשלים את סגירת המקום, היו ארבעה מקומות חסרים, שלא היה את הפתרון הנ"ל של העמודים. הם שאלו את המומחה של מוקד העירוב האם יש פתרון כלשהו שלא יצטרכו להעמיד לחיים ועמודים שבולטים לעיין. בשנים מהם מצא המומחה של מוקד העירוב, פתרון יפה. היו שם משני הצדדים עמודים עגולים, שמעט מהם בלט כלפי חוץ, והיינו שלא היה מעליו תקרה. בצורה כזו ניתן לקשור חוט באופן שהוא יהיה מעל העמוד ממש, כיון שבחלק הבולט הזה העמוד אינו ממשיך כלפי מעלה, והחוט נמצא מעליו, וזה כשר גם לדעת המשנ"ב. העוסקים קיבלו את הרעיון, ואח"כ הגיע אחד העובדים טיפס וחיבר חוט מעל החלק הבולט, וכך עשו צורות פתח שאינן ניכרות כמעט.

קשירת חוט מעל צד העמוד הבולט מהתקנה

בשני מקומות אחרונים היו מוכרחים לעשות צורות הפתח, המוקד הציע את האפשרות המתאימה למקום כזה, והאברכים ביקשו רשות מועד הבית, שבס"ד הסכים בקלות, וכך לאחר השקעה מרובה זכו עוד שני אברכים להיכלל במחיצות העירוב החדש.

שטח סלעים הררי נחשב קרפף, ודינו בשצעיירים מטפסים בו

יש לציין שבעירוב הזה הושקע עמל רב בכל הנושאים, בתכנון, בבקשת רשויות, ובהתקנה. האברכים המסורים שעסקו בענין, רצו להגיע לרמה המהודרת ביותר. וביקשו ממוקד העירוב שיעשה הכל כדי שיהיה גלאט, והשקיעו קרוב לעשרים אלף שקלים על מנת להכשירו כהלכה. ואכן מבחינת כשרות המחיצות הגיעו לרמה מהודרת וטובה, למרות זאת מבחינת השכירות מגויים ומומרים הגרים באזור, עדיין לא הסתדר הענין. וההיתר כעת הוא רק לכלים ששבתו בחצר.

באחד המקומות היה קרפף גדול, שטח של סלעים וצמחיה, במצב שאדם לא יכול לעבור בהם, ושטח כזה פוסל את העירוב ואוסר לטלטל, [כהוראת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ומרן הגר"נ קרלין שיבדלח"ט]. כדי להתיר את העירוב עשו שרשרת של צורות הפתח להקיפו ולהבדילו מהעירוב, והשקיעו בזה לבד סכום גדול.

שטח הררי שהובדל ע"י צורות הפתח

בתוך כדי ההתקנה בשעה שהעובדים חפרו והצבו בסלעים כדי להתקין את העמודים, הבחין המפקח מטעם המוקד, שיש קבוצה של תלמידות שמטפסות בהר בין הסלעים לשם הנאתם, ומנצלים את המקום לטיול. המפקח עצר לרגע וחשב שאם המצב כך, אולי השטח הזה אינו נחשב קרפף, ואפשר לחסוך בעבודה ולהכניס גם את השטח הזה לעירוב.

אבל כעבור רגע הוא התבונן יותר, ורואה שהן לא מסתובבות סתם בכל השטח, אלא יש שם מסלול מסוים שבו הן יכולות לעלות ולטפס בהר, ולהגיע לרחוב העליון, ודוקא בו הן הולכות. וא"כ שאר השטח אינו עומד לשימוש, ואינו ניתן לשימוש, ויש פי שלש מבית סאתיים שבכלל אינו ראוי אפילו לטיפוס, אם כן יש בו איסור קרפף, וחיבים להקיפו ולהוציא שטח זה מהעירוב. וכמובן צריך לציין במפת גבולות העירוב, שהשטח הזה אינו מותר בטלטול. [ובעיקר הענין יש לעיין, האם מקום שאינו ראוי להילוך בני אדם בצורה רגילה, ולא משתמשים בו, אבל יש נערים שמדי פעם מטפסים ונכנסים בו להנאתם, האם שימוש כזה נחשב שימוש דוירים, או לפחות יא טפל לשימוש העיר. וצ"ע].

יש מקרים שהתקנת העירובים נתקלת בקשיים גדולים

במקביל לעבודות שהצליחו להתקין עירובים בצורה יפה, יש לציין גם עבודות שתקלו בהתנגדות קשה, והאחראים היו צריכים להשקיע מאמץ גדול שחרוך באכזבות ובהוצאות כספיות גדולות, כדי שיוכלו להעמיד את העירוב לשבת. בשבוע האחרון היו לפחות שלשה מקרים, במקומות שונים בארץ, שהתקינו עירוב ובאו מתנגדים והרסו אותו. אחד מהם היה בישוב כפר חסידים, שמשפחה התארכה וביקשה רשות לעשות עירוב למתחם. לאחר שקיבלו רשות הזמינו מומחה לעירובים יחד עם פועל שיתקין את העירוב. הפועל שניה קצת את המיקום של העמוד וחיבר אותו לעץ, ואז התקבצו כמה חילונים, ועוררו צעקות, צילמו ובזו, ודרשו לפרק את כל העירוב. וגרמו גם למארח שכבר הסכים לעירוב, לחזור בו ולחייב אותם לפרק את מה שעשו. המומחה שכבר התנסה פעמים רבות בתקשורת עם שונים רעים, ניסה לדבר על ליבם ולא הצליח, והיה צריך בעל כרחו

מבצע הכשרת מתחם לשבתות נופש וגיבוש

הידעת? כשאתה לוקח את המשפחה או את הישיבה לישוב, אתה גורם להם לחלל שבת בטלטול האסור ח"ו.

גם בישובים דתיים, העירוב לוקח בחסר, ובהרבה מקרים אינו כשר לפי הכרעת המשנ"ב והחו"א ופוסקי זמנינו.

בשביל נופש - לא מתפשרים על כשרות מהודרת.

זכור! כשאתה מזמין את המתחם, לשלוח מומחה לבדוק את העירוב

מבצע קיץ, בדיקת מתחם - 420 ₪ בלבד

דרושים אברכים נמרצים, שיפנו ויעוררו את המתווכים, הישיבות והמוסדות לדרוש בדיקה ותיקון כהלכה. מי שיכול לסייע יתקשר למל' 0548483320

נמשך הרישום לאחראים על עירובים, עבור קורס לימוד הבדיקה של מקום הלחי, במכשיר המדידה ע"י הבקבוק והשרשרת. המעוניינים ירשמו בטל' 0548483320

נתרמו 30 ספרי "תיקוני עירובין", עבור כוללים העוסקים בלימוד עירובין ניתן לפנות למוקד העירוב לקבלת הספרים

לברורים בנושאי עירובין, וכן לתרומות וסיוע בהפצת הגליון:

ניתן לקבל את העלון במייל כשר, לשלוח בקשה ל- A83320@GMAIL.COM